

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 14. ФЕБРУАРА 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 27.

УРЕЂУЈЕ А. ХАПИТ.

Плази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут па по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

БАЛКАНСКА ЦАРИЦА.

(Наставак.)

У том часу Станкове слуге јављају, да се с брда спушта велика чета коњаника, те да јури у потеру. Данишу је међутим Станко љуто за срце јује несвесном припоменом љубавних њихових одношаја; или настоји и опет, да је преласти круном балканске царице. Даниша гледа према страни, откуда потера долази, и кличе јој да брже хита. . . Слуге вичу, да је потера већ прешла Морачу, те да се не може више оклевати. Станко, видећи да Даниша нишоште не попушта, рећи ће јој, да и у Турака има згодних девојака. Натакав заједњиви приговор Даниша ће и њему одвратити шило за огњило, велећи му, да ће и у Црној Гори вазда се наћи добрих јунака, који ће поздајицу домовине казнити; па долазећи у све то већи гњев, залети се, да ујагми сабљу од Станкова слуге, те да сама убије одметника и издајицу домаћега прага. Пошто не мога у намери да успе, она се опет обраћа према потери и виче: Ко је јунак, да брже лети и да убије поздајицу, а у замену тога да ће добити њезину руку и свеколико имање њезина оца Перуна. . . Станка тај поклик силно раздражи, јуриши на Данишу и ножем је удари, подвирујући јој: „Кад мене нећеш, — нећеш ни другог!“ па са слугама утече. У то је потера стигла са старим Перуном на челу; те тужан отац напеће на своје мило једнчче, које му онесвешћено и у крви огрезло на земљи лежи. Падне на њу и љуто јадикује, да свака његова реч слушаоцима срце пари. Данишу дирне очева тужаљка, она се по разбере и каже, да јој рана није смрто-

носна. Вели оцу, да није скривала ни његову имену ни његовој части; него као невешта свету и лажи, да је клизнула, ал' није пала, него да му је остала поштеном ћерком. За тим у врло дивној слици наставља, да је она крива као тић мали, који се сране из гњезда свали, пре но стече лака крпа, тако да је и она згрешила; те како је њему доле под граном, да је њој под оном раном: он наг и озебао да нестати може; па ако и ње нестане, онда да ће оца и цео свет овако поздравити:

„Прост бијели ови свијет!

„Просто књазу љубавнику!

„Просто Станку, — ал' не просто.

„Црне Горе издајнику! . . .“

И овим, пуним живе покрета призором завршије се други чин.

Трећи чин почиње разговором између Ђорђа, који се спрема у бој противу брату издајнику, и између кнеза Перуна. Књаз Ђорђе прича старому војводи, како му је небрат Станко с турском војском на Јеши стигао, па да ће на Скадар ударити. — Перун би хтео, да се Скадар брани, а Ђорђе није те мисли, јер да нема довољно снаге, да са пашом Станком у равници мегдан подели, него да им ваља у кршеве узмакнути и тамо Турке дочекати. Перуну се та мисао допадне. Уклони се за један тренутак с позорнице; или се брзо врати и каже књазу, да је из турскога стана дошао у њихов логор Иво, верни Станков слуга. Ђорђе заповеди, да га предаји доведу, слутећи, није ли му се брат покајао, те је готов, да му у том случају и само своје првенство на владу уступи.

— Чим Ива приведу, он падне на колена и иште милост, да остане правим Црногорцем. Борђе му иште подељује, пошто се онако искрено каје, па га почне пропитивати, да ли се и Станко није покајао.

— „Није...“ вели му Иво. Борђе се чисто згроzi на тај одговор, и Богу се тужи, што му је тако чудовиште за брата дао!.. Окрене се по том к Иву и пита га, да ли му зна казати, „што сад мисли млади паша?...“ Иво танко по танко раскаже Станку савколик Станков бојни план и од прилике колико има турске војске са Станком. — Из тога Борђе нареди, да се Иво изведе, па да се сматра без свакога прекора као прави Црногорац, а кнезу Перуну заповеди, да му све војводе на војени савет сазове. Перун махом заповест изврши.

Уђу војводе: Калета, Остоја, капетан Јован, Дабижа, Оливер, Пипо, Хото, Красо, Васо и Лале. С њима је и кнез Перун. — Окупљеним војводама Борђе потанко изложе разлог, због кога ће сутра у бој поћи; а по том издаде им наредбе, где ће који своје место заузети и како ће се сваки владати у сутрашњем окршају. — Слушао сам од Црногорца, који мимо друге људе знају да оцене ваљан бојни распоред, да је књаз-песник, који је већ војске предводио, план тај у својој драми тако вешто удесио, да се није могло никако боље ни згодније. — Пошто је Борђе наредбе исказао, приступи му Перун и каже, да у селу Вуковцу има један старац од деведесет лета, родом из Кокота, који зна из мача читати и будућност пропријати; па замоли књаза, би ли дозволио, да тај старац уђе, па да им прорече, како ће се сутра бој свршити. Борђе не верује у предрасуде; али пристаје и вели, да се старац уведе. Оригиналан је тај призор, приписан из народног празноверја. Старац ступи и корача од војводе до војводе, иштући да му даду мач. Ниједан му од

војвода свог мача не да. Најзад му капетан Јован пружи мач, уз претњу, ако не погоди, да ће му с њим главу одрубити. Старац се тресе; разгледа мач са сваке стране; чуди се; — и док сви унаоколо као занемљени ћуте и пије у старац, старац се дрхтавим гласом обрне Јовану и пита га: „Оклен ти је гвожђе ово?...“ Познао је, да је тај мач с Косова, а неке првени жице, које му се опажају крај реза, — да су то капи крви: „С Муратове цигерице!...“ Он у том гвожђу упознаје Милошев мач. Чати, да га је ратар у сред поља нашао, одмарajuћи се код плуга; узео га, и одмах волове упрегнуте на сред поља распустио, те да је од милине одмах с њим у планину ускочио, јер му је додир тога гвожђа ужегао у срцу пламен освете, те вели:

„Што ћу причат' даље, што је
С овим гвожђем досад било,
Но најкраће: — у Црној се
Гори оно поопштило! —“

Борђе примети старцу, да је то било; него нека каже, ако што знаде, што ће у напред бити. Старац добро завири у мач, па одушевљеним гласом, као какав пророк, узвикне: „Књаже млади, круно сјајна, ти ћеш сутра победити.“ — Опет Борђе и војводе желе, да им старац још штогод из мача прочати. Старац се обраћа капетану Јовану и вели му, да ће му саму истину казати, ма га он и оне исте поћи посекао. Прориче даље, и опет понавља, да ће књаз Борђе сутра славну победу одржати; али да му не ће дugo зетски крш у круни сјати. Кад ли, тада — вели — Турци ће освојити и ову нашу малу јуначку бановину, као и сву осталу Србију; а ви ћете се тада измакнути с ове равнице у клисуре, „где валови турског мора неће моћи да истуре;“ али ће вас ти валови запљускивати и сва вам добра поплавити, осим слободе и наде.

(Наставиће се.)

ЛИСТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Максим Црнојевић*, трагедија у 5 чинова, с певањем, написао Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића).

Овогодишњи приказ „Максима Црнојевића“ у уторак 21. јануара не може се рећи да је ијоле заостао иза досадањих. Како је глумачко особље од летос прилично прорешетано, то није ни „Максима“ могла мимоићи клета судба, да му две три важније улоге пређу у сасвим нове рuke. Но срећа је то, да се ни Јевросима, ни Максим, ни Анђелија нису морали дирати, а што се придружило старој Јевросими, старом Максиму и старој Анђелији, то је све, с малоим само изузетком, са неком врстом пијетета узело у рuke посао свој, па са старима створило доста заокружену целину.

(*Концерат Душана Јанковића*, ликовоје српског певачког друштва у Руми. — Затим: *Тражи се васпитац*. Шаљива игра у 2 дела, с немачког превео М. Х. С.)

У суботу 1. фебруара о. г. приказао се на најпријатнији начин овдашњој публици Србин певач са врло красним средствима. То је био Румљанин Душан Јанковић. И избором песама и извађањем поједињих шпјеса доказао је млади концертант леп музикални укус и разумевање. Интонација му је што може бити сигурна, фразирање чисто, а глас соноран, али једно и мек па баш доста и извеџбан. Нумере, које је певач по распореду све редом изразито и с укусом отпевао, биле су ово: Маринковићево „Под пепцири — те“ и „Растанак“, из Обе — ове „Портичке немакиње“ арија Масанијелова и романца из Доницетијеве „L' elisire d'amore.“ Уз то је певач — сваки пут на бурно захтевање одушевљене публике — додао још Јенково „Море ми је љубав“ — и ове Зајцове композиције: „Ласта-вицама“, „Љубица и ружа“ и „Моја лађа“.

Код осталих суделача једино ако би се могла похвалити добра воља, јер ван ње нема нишчега за похвалу. Терцет Фијордилација, Дорабеле и дона Алфонса из Моцартовог „Cosi fan tutte“ тражи и више гласовног фонда и извеџбанисти, но што има сад у чланова народне позоришне дружине, а Милчинског дует „што у јарком сунцу —“ није био добро ни увеџбан, да и не говоримо о сакатом и бесмисленом изговарању и сувише ћачком реклами бисмо: „онако од ока“ схватану темпа и изразовних правила. Но, а соло Милке Максимовићеве било је, најближије да се изразимо, работа на врсту продукције млађаног каквог ученика на беседама, где се за љубав племенито цељи много штошта и опра-

шта. Таван, чак и у средњим регистрима форсирани, крт глас без боје и звука није кадар човека квалификовати за соло-певача и интерпрета тако дивне музике, каква је баш у Зајцовој „Домовини и љубави“. Па уза све то још више него почетничка невештина и недостатак естетичке мере у формирању и кретању органа, што гласу пут отвара! Треба ту још добро ићи у школу, али не, не, — треба пре свега имати фонда за обраду: *гласа, гласа!*

Песме је на гласовиру пратио Фрања Петрик. Са толико обзирности, са толико прегоревања и толико дивне вештине уме једино он пратити. Душан Јанковић је проценио то благо те ниједанпут није прераним знаком свршетка окрњио нам уживање у чаробној игри Петрикових престију, солопевачица пак више се бринула, да јој не би измакао муком испевани аплауз, те је са последњом нотом усплахирано начинила обликатни наклон а „заслужени“ је аплауз, дабоме, био доста звонак, да је могао заглушити оно неколико тактова Петрикове посвирке.

За концертом је била приказана стара немачка шаљива игра „Тражи се васпитац“, у којој је Ружић експлодирао живом својом шгром, а В. Димитријевић дао доказа, да одлучна дара има за приказивање стармалих чавргова. Г.

ПОЗОРИШТЕ.

* (*Јади бонога срца*.) Чувени руски писац Владимир кнез Мешчерски огледао је срећу и на пољу драмског песништва. У почетку фебруара о. г. приказала се у петроградском Александровском позоришту први пут његова драма „Јади бонога срца“, која је црпена из живота петроградског одличног друштва. Што је најодбраније у петроградском друштву, све се то било искучило у Александровском позоришту на представу мешчерске драме, тако, да и они аристократи и аристократиње, који руско позориште знају тек по чувену, нису пожалили труда, да се — огледају у мешчерском огледалу. У партеру и ложама било је све у самим скупоценим тоалетама и богатим униформама. Био је присутан на представи и сам двор. Као што јављају новине, мешчерска драма верно црта карактере оних кругова, које износи на позорницу, ма да по нешто претерује, па прелази по где у саму карикатуру. Али покрај свега тога публика је била с глумом задовољна, те је писац изазвао неколико пута. Писац се захвалио, клањајући се из управитељске ложе.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

31. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 19

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 14. ФЕБРУАРА 1886.

ГОСПОЂА ОД СЕН-ТРОПЕЗА.

ДРАМА У 5 РАЗДЕЛА, ПО ФРАНЦУСКОМ НАПИСАО ЛАМВЕРТ, С НЕМАЧКОГ ПРЕВЕО А. М.

ОСОБЕ:

Гроф Доберив	Милојевић.
Хортензија, његова кћи	С. Вујићка.
Карло Дарбел	Деспирковић.
Ђорђе Морис, бродар	Ружић.
Антоан Косад, његов брат од ујака	Ђурђевић.
Шарлота, косадова жена	З. Милојевићка.
Ланглоа, краљевски бележник	Банић.
Павлина, његова жена	Л. Хаџићева.
Серван,лечник	Марковић.
Јероним, гостионичар	Добриновић.
Тоанета, његова жена	С. Брићева.
Доминик	Васиљевић.
Јосиф, слуга.	Петровић.

Морнари, радници, жандари. Први раздео догађа се у Паризу, други у гостионици у Арнеју, трећи, четврти и пети у Сен-Тропезу. Други раздео збива се на неколико дана после првог, трећи на шест месеца после другог.

У недељу 16. фебруара: „САВЉА КРАЉЕВИЋА МАРКА.“ Алегорија у 2 раздела, с песмама, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка.

Улазнице се могу добити у писарницама позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.